

УДК 330

Парфентьєва О.Г. канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки
(Національний транспортний університет, м. Київ, Україна)

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС

Розвиток та взаємозв'язок національних економік зумовили поглиблення міжнародної співпраці, що стало основою для інтернаціоналізації світового виробництва. Глобалізація не є результатом спонтанних чи одноразових подій, а є постійним і поступовим процесом розвитку економічних систем на всіх рівнях. Її характер визначається взаємодією ринків і соціально-економічних систем, що викликає явища, як регіоналізація та глобалізація. Безперервні потоки товарів, фінансів, інформації і трудових ресурсів між країнами зміцнюють зв'язки учасників глобального процесу з економікою світу, а на передньому плані глобалізації знаходяться транснаціональні корпорації та великі міжнародні фінансові установи.

Сучасні глобалізаційні процеси охоплюють розвиток міжнародних відносин, які сприяють поглибленню економічної взаємозалежності між державами, поширенню новітніх технологій, створенню спільних стандартів життя, глобальної культури та ідеологічних наративів. Це явище, яке включає численні аспекти політичної, економічної та культурної взаємодії, стає важливим фактором у формуванні світової системи, де на кожну з країн впливають глобальні тенденції та зміни.

Головні ознаки сучасних глобалізаційних процесів включають наступні важливі моменти:

1. Створення єдиного світового виробництва, що базується на діяльності транснаціональних корпорацій (ТНК), які визначають глобальні економічні тенденції та правила. Ці корпорації стають основними гравцями на світовому ринку, займаючи лідируючі позиції в багатьох галузях.

2. Посилення інтеграційних процесів між країнами, що проявляється у відкритості та взаємозалежності економік. Це означає, що національні економіки більше не є ізольованими і взаємодіють на глобальному рівні через торгівлю, інвестиції та технологічний обмін.

3. Формування глобального ринку праці, що сприяє значному руху робочої сили між країнами. В результаті глобалізаційних процесів зростає мобільність робочої сили, а також змінюється структура зайнятості та вимоги до кваліфікації працівників.

4. Розширення глобального фінансового ринку, що включає постійний рух капіталу, інвестицій та фінансових потоків. Міжнародні фінансові ринки стають більш інтегрованими, і будь-які зміни в одній частині світу можуть швидко позначитися на інших країнах, що збільшує ризики для глобальної економічної стабільності.

5. Формування глобального інформаційно-комунікаційного простору, де Інтернет і новітні технології стають основним каналом для обміну інформацією, знаннями та ідеями. Це дозволяє миттєво обмінюватися інформацією по всьому світу, створюючи глобальні мережі спілкування, бізнесу та освіти.

6. Об'єднання бізнесу та формування нових систем глобального управління, що сприяє розвитку міжнародних організацій і угод. Створення таких структур дозволяє країнам та корпораціям взаємодіяти в рамках спільних правил і стандартів, що веде до поліпшення координації глобальних економічних та політичних процесів.

7. Встановлення світових цін і залежність економік від їх коливань. Світові ціни на сировину, енергоносії та інші стратегічно важливі товари мають глобальне значення і безпосередньо впливають на національні економіки, змінюючи рівень інфляції, економічне зростання і соціальну стабільність.

8. Культурне зближення народів, яке проявляється у формуванні спільних систем цінностей, споживчих уподобань та стилю життя. Глобалізація сприяє поширенню загальних культурних елементів, що призводить до зростання культурної єдності, хоча й супроводжується збереженням місцевих традицій.

9. Порушення екологічної рівноваги є серйозним викликом глобалізації, оскільки швидкий розвиток економіки, технологій та індустріалізації призводить до значних екологічних наслідків. Викиди парникових газів, забруднення води та ґрунтів, а також інші негативні екологічні впливи є результатом неконтрольованої глобалізації, що вимагає глобальних зусиль для врегулювання екологічних проблем.

Науковці виділяють кілька основних видів глобалізаційних процесів, кожен з яких має свої особливості та впливає на різні сфери діяльності країн та регіонів. Зокрема, можна виділити такі основні види глобалізації:

1. Економічна глобалізація – це процес інтеграції національних економік в глобальний економічний простір через збільшення міжнародної торгівлі, рух капіталів, фінансових потоків та інвестицій. Важливою рисою економічної глобалізації є посилення взаємозалежності економік, що призводить до зростання конкурентоспроможності, розвитку нових ринків, появи транснаціональних корпорацій та інтеграції фінансових систем.

2. Технологічна глобалізація – цей процес стосується поширення новітніх технологій та інновацій, що сприяють зміні виробничих процесів, підвищенню ефективності в різних галузях. Технологічна глобалізація охоплює розвиток інформаційних технологій, автоматизацію виробництва, інтернет-комунікації та нові технології в енергетиці, медицині, екології та інших сферах, що дозволяє зменшувати відстані між країнами та знижувати витрати на виробництво.

3. Політична глобалізація – це процес поширення політичних ідей, моделей управління, демократичних принципів, а також розширення міжнародного співробітництва через глобальні організації (наприклад, ООН, Світову організацію торгівлі). Політична глобалізація також охоплює формування глобальних правових норм, які регулюють міждержавні відносини, боротьбу з тероризмом, захист прав людини та вирішення міжнародних конфліктів.

4. Соціальна глобалізація – це зміна соціальних структур та культурних взаємодій між країнами. Вона включає міграцію населення, поширення культурних цінностей, соціальних стандартів, освітніх програм і практик. Соціальна глобалізація веде до зростання культурного обміну, взаємопроникнення культур та змін у соціальних відносинах, таких як зростання рівня освіти, поліпшення умов життя та підвищення стандартів у різних країнах.

5. Культурна глобалізація – процес взаємодії та поширення культурних елементів, таких як мова, мода, музика, кіно та інші аспекти культури, між різними частинами світу. Культурна глобалізація призводить до створення єдиної глобальної культури, що базується на загальних цінностях, вподобаннях та смаках.

Отже, причини глобалізаційних процесів можна пояснити кількома ключовими факторами, які взаємодіють та призводять до значних змін в економічній, політичній та соціальній сферах на глобальному рівні.

Перелік посилань

1. Wang Z., Sun Z. From globalization to regionalization: The United States, China, and the post-Covid-19 world economic order. *Journal of Chinese Political Science*. 2021. Vol. 26. P. 69–87. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11366-020-09706-3>

2. Глобалізація та її вплив на міжнародні економічні відносини. Економіка та суспільство, (59). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-2>